

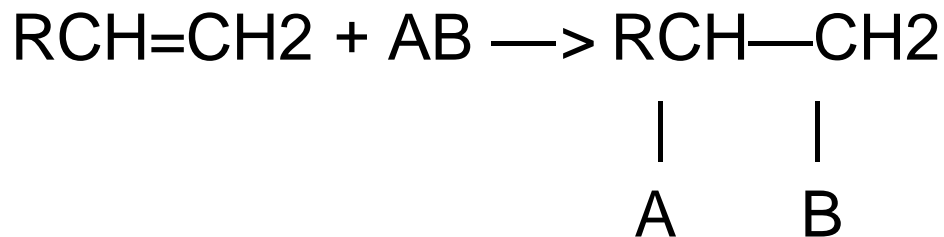
әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті Химия және химиялық технология факультеті

**Реакция түрлері: қосылу (A_E , A_N),
элиминирлеу (E), қайта топтасу.**

Дәріскер: х.ғ.к., доцент
Дюсебаева Мөлдір Әкімжанқызы

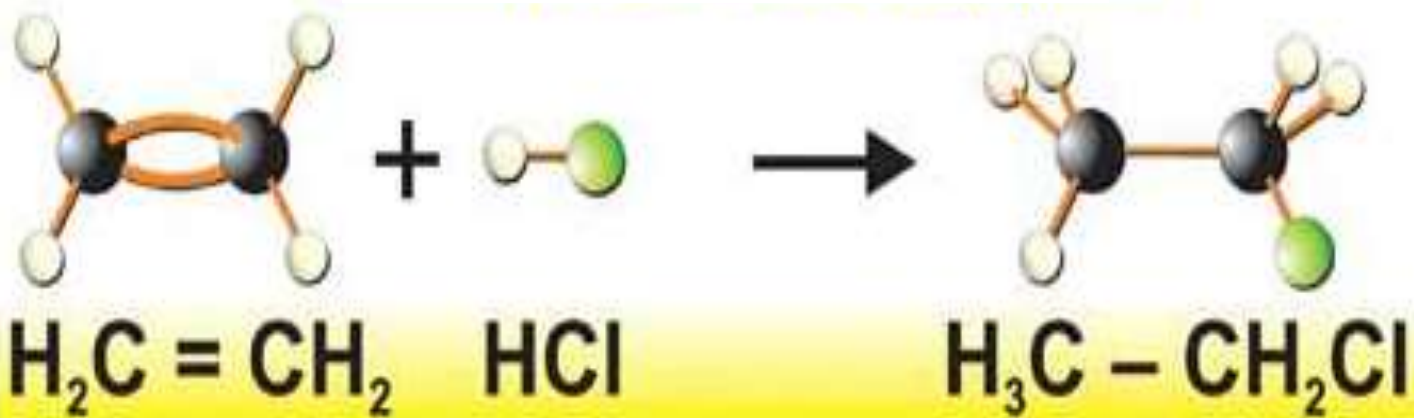
Қосылу реакциялары

Екі немесе одан да көп заттардан бір жаңа зат түзіледі. Көміртек қаңқасы бар бастапқы молекулаға басқа атом не атомдар тобы қосылады:

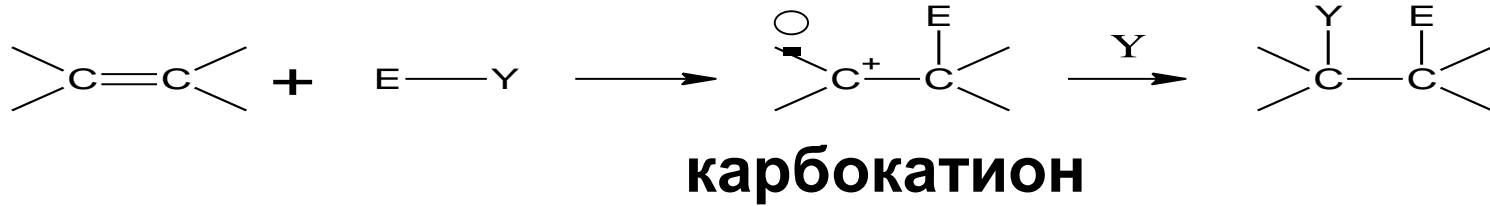

Оларды электрофильді (AdE), нуклеофильді (AdN) және тіпті радикалды (AdR) деп бөлуге болады.

Қосылу реакциялары

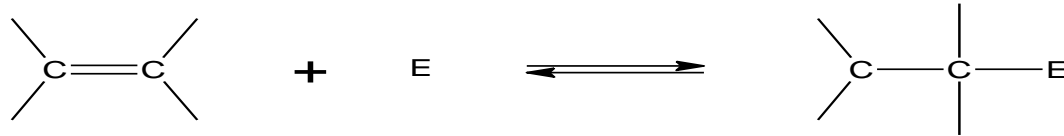

Электрофильды қосылу A_E (addition electrophilic)

Екі сатылы процесс

1 саты

2 саты

Марковников ережесі

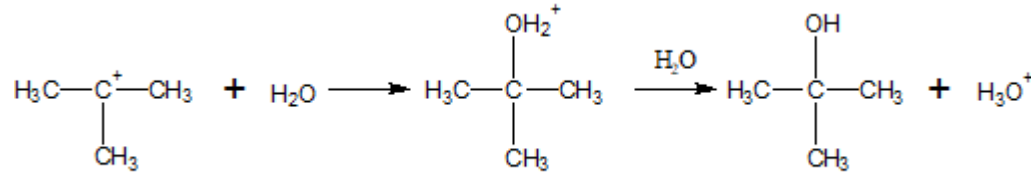
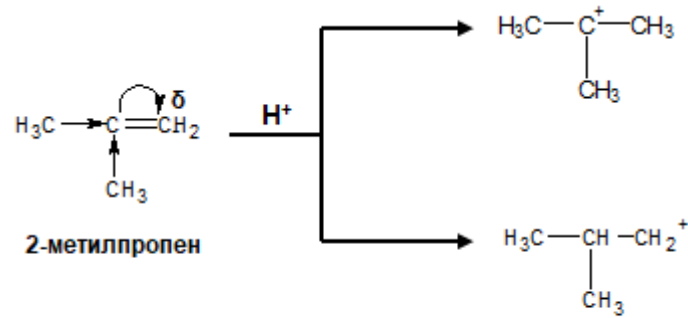

В.В. Марковников
(1837 — 1904)

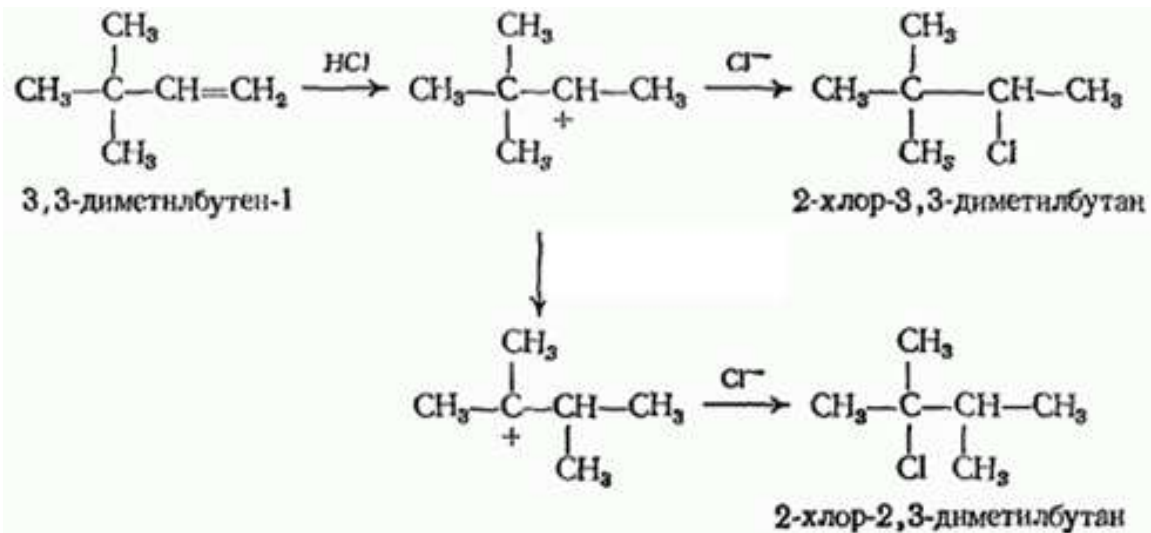
Карбкатиондардың тұрақтылығы

2-метилпропенге H_2O электрофильді қосылуы

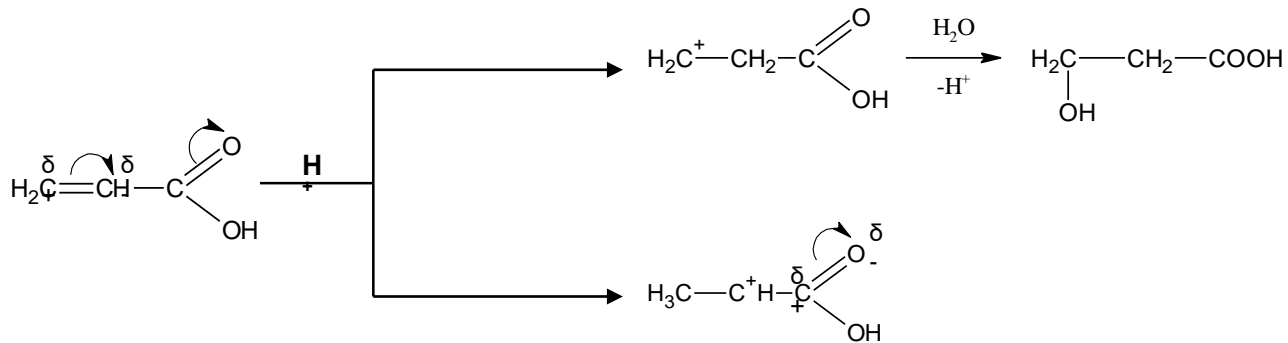
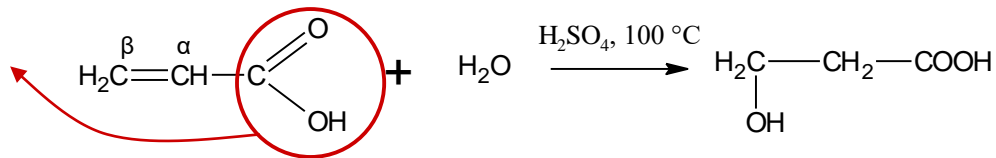

Карбокатиондардың қайта топтасуы

Марковников ережесі орындалмайды

α, β -қанықпаған карбон қышқылдарының гидратациясы:

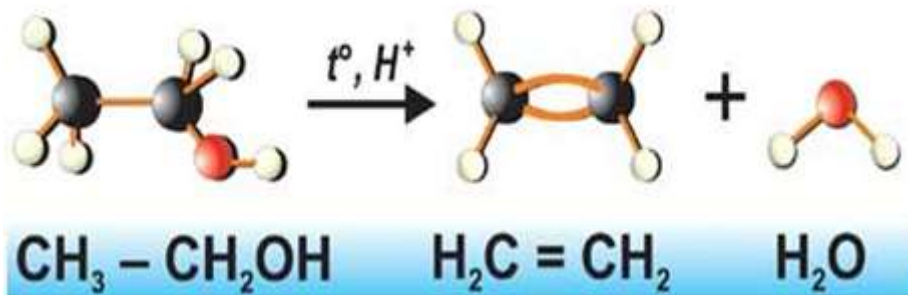
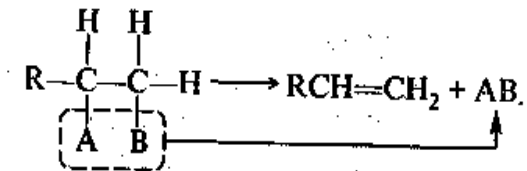

Радикалды қосылу A_R

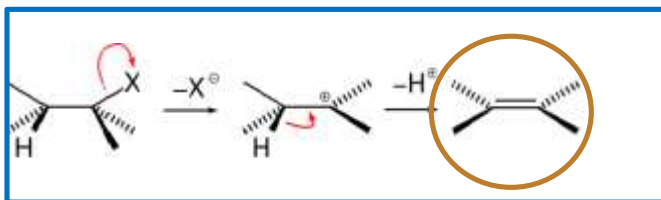

Бөліну (элимирлену) реакциясы

- Молекула екі немесе одан да көп басқа молекула түзеді.

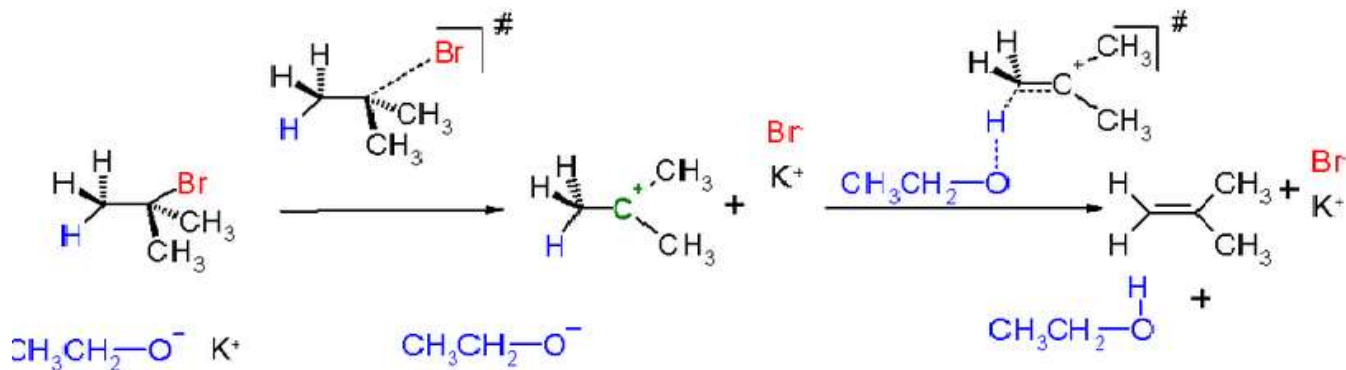

Механизм E1 (мономолекулярлы элимирлену)

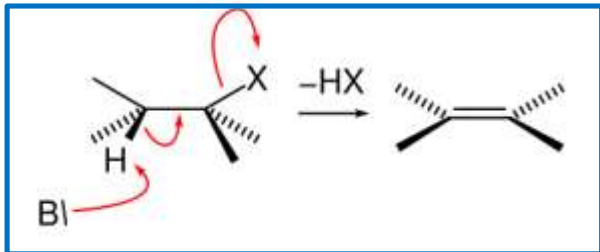

Реакция жылдамдығы = $k \times [RX]$

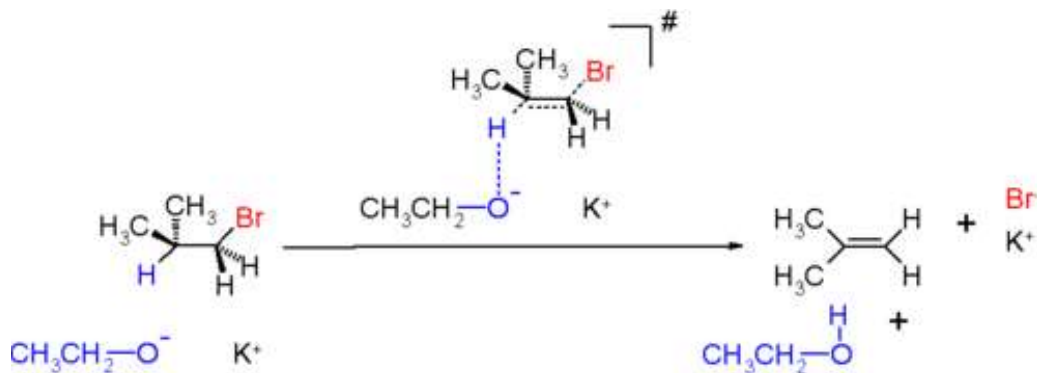
Лимидтеуші саты—
Карбокатионның алынуы

Механизм E2 (бимолекулярлы элимирлену)

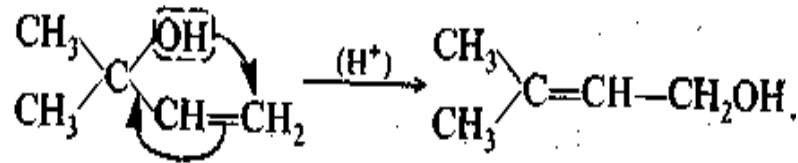

Реакция жылдамдығы = $k \times [RX] \times [B]$

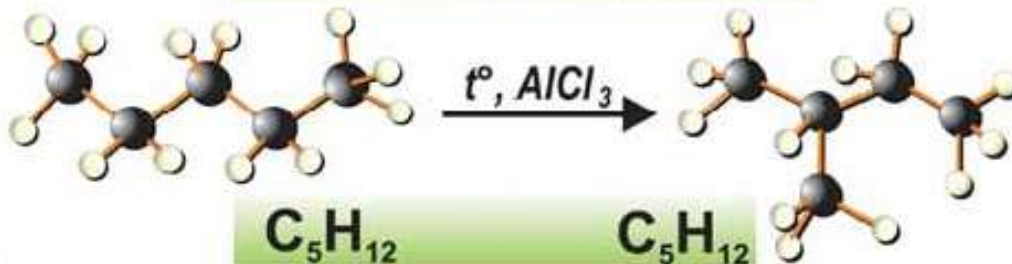

Изомерлену (қайтатоптасу) реакциялары

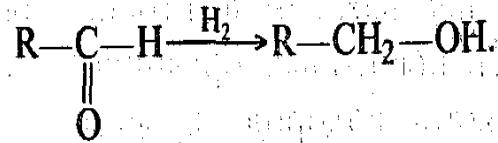
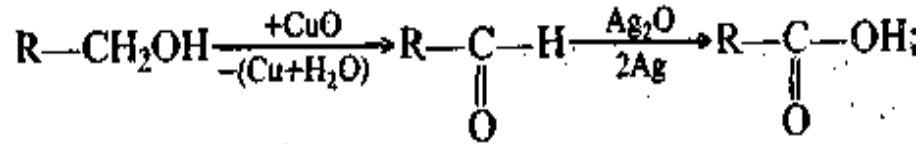
Реакциялардың бұл түрлерінде реакцияға түскен заттың молекулалық формуласы өзгермейді, атомдар мен атом топтарының молекула ішіндегі байланысу реті өзгеріп, жаңа зат түзіледі.

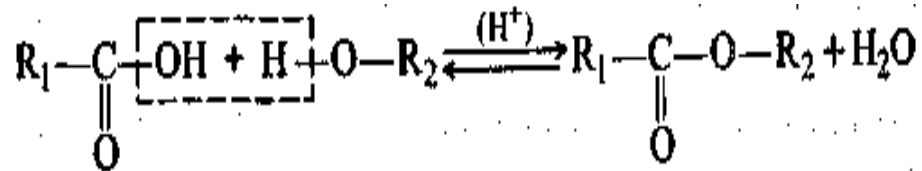
ИЗОМЕРИЗАЦИЯ

Тотығу және тотықсыздану реакциялары

Этерификация реакциялары

Полимеризация жэне поликонденсация реакциялары

